

A győzelem, a nagy honvédő háború 65. évfordulójára

Amikor a Vörös Hadsereg csapatai elfoglalták Berlint, és 1945. május 9-én Wilhelm Keitel tábornok aláírta a Wehrmacht, illetve a náci Németország kapitulációját, a világ összes nagy és kisebb hatalmának vezetői a Szovjetunió és Sztálin dicsőségét zengték.

Sok minden történt azóta a világban. A legfontosabb történelmi tény alighanem az, hogy a győztes nagyhatalom, a Szovjetunió immáron 20 éve nem létezik. Története azóta a felismerhetetlenségig eltorzult, ki van szolgáltatva a kelet-európai régió rendszerváltozása és a beköszöntő új világrend legitimációs ideológiai szükségleteinek.

Megfordult a régi latin mondás: jaj a győztesnek.

A nagy honvédő háború története különös tárgya a történelemhamisításnak. A mi kelet-közép-európai régióinkban – Magyarországon is – a fennálló rend államilag támogatott propaganda-apparátussal igyekszik a *győzelem* jelentőségét a sárba rántani: a Szovjetunió történetét az „abszolút gonosz”, a náci Németország történetével igyekeznek azonosítani. Hivatalosan, közpénzen is zajlik a náci gonoszság relativizálása, a Wehrmacht mentegetése. E törekvés jól menő politikai üzletággá nőtte ki magát, ami egy tudománytalan álelmélettel, a totalitarizmus ideológiájával igazolja magát. Hol nacionalista, hol liberális zászló alatt, hol egyszerűen a pozitívizmus látszatával élve fundálják ki a legképtelenebb hazugságokat, hamisításokat. Ezzel az új fasizmus előtt kövezik ki az utat, amely mindenütt a demokrácia és a pluralizmus védőszárnyai alatt jelentkezik.

Még emlékszünk e szellemi-politikai fordulat forrásvidékére, a kapitalizmus előbb szellemi, majd társadalmi-politikai újra-meghonosításának időszakára. E folyamat korai időszakában, valamikor a 1980-as években az európai liberálisoknak teherterhelévé vált a Szovjetunióval való antifasiszta együttműködés tradíciója, és ők maguk kezdték meg e hagyomány revízióját és annak bizonygatását, hogy a szocializmus egész története azonos a sztálini bűnökkel. Ezzel utat nyitottak a II. világháború, a nagy honvédő háború eseményeinek, jelentőségének minden irányú felülvizsgálata előtt is. Mint a magyar liberálisok fogalmaztak: ki kell állni „a náci beszéd szabadságáért”. Ez volt a köztudat megromlásának az a pillanata, amikortól kezdve a liberalizmus és a szélsőjobboldal összekapcsolódása nyilvánvalóvá vált.

Az ünnep alkalmat adhat arra, hogy ismételten leszögezzük azokat a határpontokat, amelyek a nagy honvédő háború megítélésében minden humanista elkötelezettségű ember számára egyfajta mércéül, „civilizációs minimumként” szolgálnak.

1. Bárhogyan ítéljük meg a *győzelem* jelentőségét és következményeit térségünkben és a világban, vitathatatlan tény, hogy a Szovjetunió honvédő háborúja, a náci Németország feletti győzelem a Szovjetunió és Kelet-Európa felszabadítása mellett döntően járult hozzá a nyugat-európai polgári civilizáció fennmaradásához. Fontos körülmény, hogy a Szovjetunió több mint 27 milliós embervesztesége és nemzeti vagyonának 40 %-os elvesztése mellett, a nyugati szövetségesek, mindenekelőtt az Amerikai Egyesült Államok igen jelentős katonai-anyagi segítséget nyújtott a Szovjetunióknak mint az antifasiszta koalíció meghatározó államának. Azt sem szabad elfelejteni, hogy e rendkívül jelentős amerikai anyagi segítség (katonai eszközöktől élelmiszerekig) nagy többsége a döntő sztálingrádi ütközet után áramlott a Szovjetunióba.
2. Azok a kelet-európai országok, amelyek hatalmi elitjei napjainkban még a felszabadítás tényét is tagadják, bűnös módon felmentik a náciakat kiszolgáló és saját népeiket is feláldozó egykori náci-csatlós elődeiket. Felcserélődik ok és okozat, az államszocialista rendszer, egyáltalán az antifasizmus történetének elemzése helyett beindul annak kriminalizálása.
3. A két évtizedes lejárató kampány kedvelt eljárása, hogy az egyes vöröskatonák vagy csoportjaik által elkövetett, s nem mellékesen a szovjet hadvezetés által üldözött és olykor drasztikusan megtorolt bűncselekményeket azonosítják magával a Vörös Hadsereg egészével, függetlenül attól az ügytől, amelyet e hadsereg szolgált: Európa és a világ felszabadításával.
4. A hitlerizmus, a náciizmus fő ellensége minden időben a Szovjetunió, a marxizmus és a munkásmozgalom volt. Nem véletlen, hogy a náci egészen másfajta háborút folytattak Nyugaton és Keleten. A szovjet területeken kendőzetlenül nyilvánult meg a fajelmélettel igazolt korlátlan rablás és területszerzés, a „totális háború”. Ennek eszköze volt az az általános népirtás, amelynek mintegy 19 millió polgári áldozata volt a szovjet területeken. E genocídium részeként leplezetlenül folyt a zsidó nép kiirtása, amely közel hárommillió zsidó nemzetiségű szovjet állampolgár halálához vezetett. Mindennek ellenére a Szovjetunió volt az egyetlen ország Európában, ahol zsidók nagyobb tömegben, több mint másfél millióan túlélték a háborút. A Vörös Hadseregben szolgált félmillió, többségükben hősi halott zsidó vöröskatonák – közkatonák, tisztek, tábornokok – példája emlékeztessen bennünket arra, hogy a holokausztban közvetlenül és aktívan is részt vevő Wehrmacht, és a náciellenes fő erő, a Vörös Hadsereg között nem létezett semmilyen történelmi strukturális

azonosság vagy rokonság. Végül soron ennek a hamisításnak is az a célja, hogy diszkreditálják a náciellenes háborús erőfeszítéseket és az antifasiszta hagyományt.

5. A győzelem nemcsak Kelet-Európában adott lökést az ósdi és korhadt, fasizmussal, náciizmussal, holokauszttal, feudális vonásokkal terhes konzervatív tekintélyuralmi rendszerek kisöpréséhez, hanem minden ellentmondása ellenére is az antikolonialista és antikapitalista erők világméretű megerősödéséhez vezetett.

A háborús győzelem közös emlékezete a világháború lezárása, Japán kapitulációja nyomán az ún. hidegháborús fordulattal ért véget, amely 1947 nyarától fokozatosan megosztotta az egész világot. Ám a nagy honvédő háború humanista öröksége, a népek felszabadító harca ma is aktuális példa, amennyiben korlátozza a kapitalizmus fasiszta, náci, rasszista menedzselésének lehetőségeit, elvadását térben és időben egyaránt. A hősi halált haltak emlékezete továbbra is arra ösztönöz, hogy a kapitalizmust meghaladó alternatívát keressünk.

„...Minden halállal én leszek kevesebb, mert egy vagyok az emberiséggel;

ezért hát sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól.”

(John Donne)

A szerkesztőség